

Національна Асамблея
людей з інвалідністю України
www.naiu.org.ua

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОПИТУВАННЯ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ
СТАНУ ГОТОВНОСТІ ОСІБ (ДІТЕЙ) З ІНВАЛІДНІСТЮ
ТА ОСІБ СТАРШОГО ВІКУ ДО ОСІННЬО-ЗИМОВОГО
ПЕРІОДУ 2024–2025 РОКІВ

ЗМІСТ

Вступ	3
Подяка.....	4
Методологія.....	5
Основна частина	6
Висновки	17
Рекомендації.....	18

Редактор: **Ольга Журбенко**

Верстка та дизайн: **Павло Резніков**

Ця публікація розроблена Всеукраїнським громадським об'єднанням «Національна Асамблея людей з інвалідністю України» в рамках проекту «Криза в Україні: Реагування та відновлення з урахуванням потреб людей з інвалідністю під керівництвом та за координації організацій осіб з інвалідністю», який фінансується Європейським форумом інвалідності та Християнською місією незрячих (СВМ).

ВСТУП

Громадською спільнотою «Всеукраїнське громадське об'єднання «Національна Асамблея людей з інвалідністю України» (НАІУ) проведено опитування для визначення стану готовності осіб (дітей) з інвалідністю та осіб старшого віку до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років.

Ключовою метою було задекларовано виявлення проблем, з якими стикаються респонденти під час підготовки до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років, для використання НАІУ під час планування діяльності в гуманітарній сфері та для адвокатування прав людей з інвалідністю.

Аналіз отриманих відомостей дав можливість сформулювати узагальнені висновки та пропозиції стосовно врахування відповідних прав і потреб людей з інвалідністю.

Опитування реалізовано в рамках реалізації проекту «Криза в Україні: Реагування та відновлення з урахуванням потреб людей з інвалідністю під керівництвом та за координації організацій осіб з інвалідністю (2-га фаза)», який реалізує НАІУ за підтримки Європейського форуму інвалідності (EDF) та Християнської місії незрячих (СВМ).

Аналітичний звіт підготовлено Аллою Соцькою та Ларисою Байдою.

ПОДЯКА

Дякуємо керівникам та лідерам громадських об'єднань осіб з інвалідністю – членам НАІУ, партнерам НАІУ, активістам за допомогу в проведенні цього опитування.

Вдячні учасникам опитування за відверті відповіді на запитання анкети, а також за проявлену зацікавленість і небайдужість до питання надання допомоги у виявленні існуючих проблем, пов'язаних із підготовкою до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років, для подальшого напрацювання пропозицій щодо ймовірних шляхів їх вирішення.

МЕТОДОЛОГІЯ

Опитування проводилося з 12 до 30 серпня 2024 р. шляхом заповнення анкети, оформленої в Google Form.

Запитання стосувалися загальних моментів, пов'язаних зі статусом, віком, статтю респондентів, місцем їх проживання, водночас переважно були зосереджені на досвіді вирішення питань щодо підготовки людей з інвалідністю до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років.

Респонденти не були обмежені у виборі кількості варіантів відповідей за переважною більшістю запитань. Їм також було надано можливість формулювання власних відповідей. У зв'язку з цим за деякими із запитань опитування кількість відповідей перевищує чисельність респондентів.

Отримані результати аналізувалися та синтезувалися шляхом опрацювання отриманих відповідей на запитання анкети.

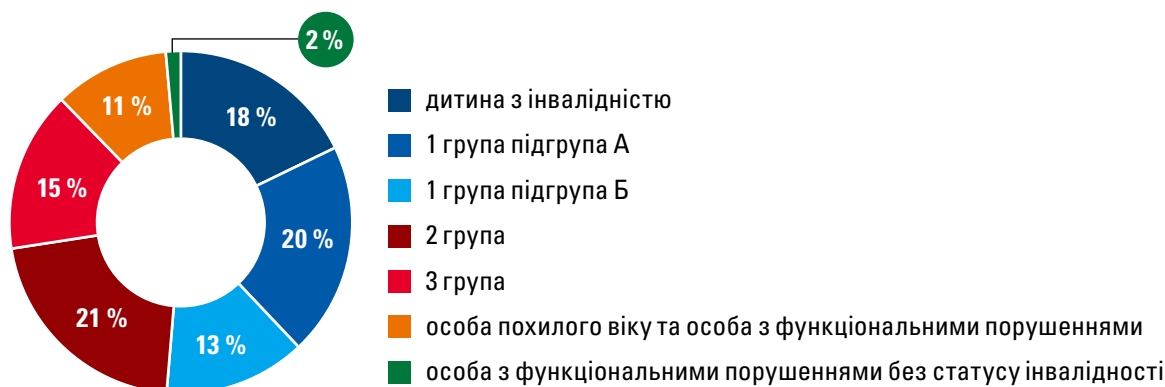
ОСНОВНА ЧАСТИНА

Кількісні показники

Для з'ясування реальної та репрезентативної картини стосовно готовності людей з інвалідністю та сімей, в яких виховуються діти з інвалідністю, осіб старшого віку до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років опитуванням охоплено 1 352 респонденти.

Рисунок 1

Респонденти за ознакою інвалідності

272 опитані особи (20 %) мають статус особи з інвалідністю 1 групи підгрупи А, 181 респондент є особою з інвалідністю 1 групи підгрупи Б. Про наявність 2 групи інвалідності повідомило 287 людей, а 3 групи – 205 осіб.

166 опитаних є людьми похилого віку (60+) та тими, хто має функціональні порушення, але не має офіційного статусу особи з інвалідністю. У цій групі 147 опитаних віком 60+.

Крім того, отримано запитувану інформацію стосовно 241 дитини з інвалідністю.

ЦИТАТИ З АНКЕТИ

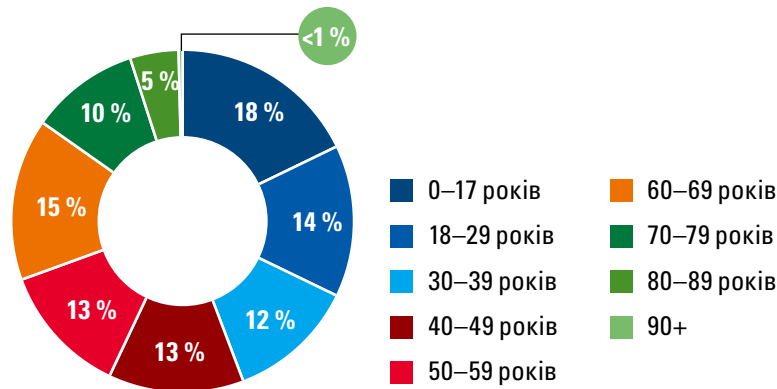
« Хотілося б, щоб держава більше піклувалася про людей з інвалідністю, а особливо у такий важкий час. »

« Родинам з особами з інвалідністю потрібна допомога держави. Але зараз всі про нас зовсім забули. Люди з інвалідністю не можуть самі виїхати з своїх домівок, бо їм ніхто не дасть прихисток, а самостійно сплачувати оренду житла в небезпечних регіонах за ті кошти за соціальні виплати просто не реально, бо потреби в житлі повинні відповідати за критеріями людини з інвалідністю. В селі без зручностей люди з 1 групою інвалідності не можуть прожити. »

Загалом, опитування пройшли 795 представниць жіночої статі та 551 представник чоловічої статі. Шість осіб своєї статі не вказали.

Рисунок 2

Респонденти за віком

У контексті віку опитуванням охоплено людей (дітей) з інвалідністю від народження й до віку 90+ із відносно однаковим представництвом. Найбільше відповідей отримано від батьків та інших законних представників дітей з інвалідністю віком до 17 років включно (241 респондент, або 18 %), а найменше опитаних віком 80+ (67 респондентів, або 5 %). Водночас важливо, що зміст відповідей дає можливість сформувати загальну картину стосовно потреб респондентів усіх вікових груп.

Людам з інвалідністю та їх законним представникам було запропоновано надати відповіді на запитання Вашингтонської групи. Результати засвідчили:

- ✓ 55 охоплених опитуванням людей не бачать зовсім, 168 осіб – мають значну кількість труднощів через порушення зору, а 563 особи – певні труднощі;
- ✓ серед респондентів 10 людей глухих, 50 осіб мають значну кількість труднощів у зв'язку з порушеннями слуху, а 213 респондентів – певні труднощі, зумовлені порушеннями слуху;
- ✓ 250 опитаних людей мають складні фізичні порушення, які унеможливають їх ходьбу, 247 осіб відчувають у зв'язку з цим багато труднощів, а 491 людина має певні труднощі з пересуванням;
- ✓ 128 опитаних осіб потребують постійного стороннього догляду, 242 особи зазначили про значні проблеми з доглядом за собою; а в 466 опитаних виявилися певні труднощі з доглядом за собою;
- ✓ 107 осіб з числа охоплених опитуванням виявилися позбавленими здатності до спілкування, 202 особи мають багато труднощів у цьому контексті, 291 особа зазначила про наявність певних труднощів зі спілкуванням;
- ✓ у 617 респондентів виявилися певні труднощі з пам'яттю та зосередженням; про багато відповідних труднощів повідомили 240 опитаних, а 78 респондентів зазначили про відсутність відповідних здібностей.

Переважно люди мають два та більше порушень здоров'я, що свідчить про негативний вплив порушень здоров'я одразу на кілька напрямів життєдіяльності конкретного індивідуума.

Сторонньої допомоги (у самообслуговуванні, у приготуванні їжі, пересуванні будинком / квартирою тощо) потребує 778 респондентів (57,5 %).

954 опитані особи не перебувають у трудових відносинах та не навчаються. Про свою зайнятість повідомила 221 особа, а про реалізацію права на освіту – 85 опитаних людей (з яких 8 осіб працюють).

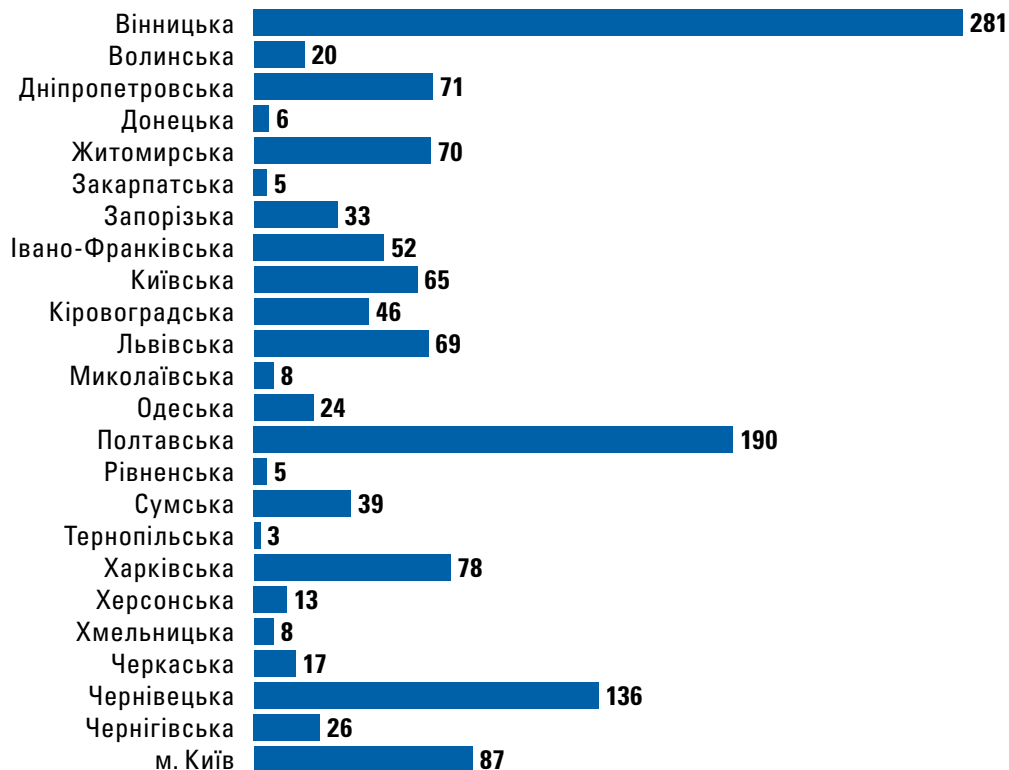
На завершення аналізу якісних характеристик респондентів потрібно зазначити, що 223 особи (16,5 %) є самотніми, а 1 129 опитаних людей (83,5 %) проживають у сім'ї або родині, або з іншими людьми.

Місце проживання

У дослідженні представлено всі регіони України окрім тимчасово окупованих територій.

Рисунок 3

Респонденти в розрізі регіону проживання

Найбільш репрезентованими є Вінницька (281 особа), Полтавська (190 осіб), Чернівецька (136 осіб), Дніпропетровська (71 особа), Житомирська (70 осіб), Харківська (78 осіб), Львівська (69 осіб) та Київська (65 осіб) області й м. Київ (87 осіб).

Розподіл респондентів за областями, представлений в опитуванні, дає змогу визначити реальні потреби людей (дітей) з інвалідністю, які проживають як у відносно безпечних областях України, так і в близькій відстані до зони бойових дій та тимчасово окупованих територій.

Про відчуття безпеки за теперішнім місцем проживання 508 осіб зазначили, що почуваються безпечно; цілком безпечно 168 респондентів. Відчуття небезпеки має 345 осіб, а цілковитої небезпеки – 68 осіб. Решта опитуваних відповісти не змогли.

Переважно про відчуття небезпеки та високого рівня небезпеки зауважували мешканці північних та південних регіонів (Харківської, Сумської, Херсонської, Одеської, Миколаївської та Запорізької областей). Однак варто відзначити відсутність кореляції між регіоном проживання та наявністю відповідної тривожності, адже про страх повідомляли також і ті респонденти, які проживають на Заході та в центральній Україні. Тому можна стверджувати про більший вплив на наявність страху психологічного стану, аніж місця проживання. Рівною мірою така тенденція властива відповідям про відсутність відчуття небезпеки.

ЦИТАТИ З АНКЕТИ

« Потребую супровід завжди, але боюсь під час локдауна взимку не вижити в квартирі багатоповерхового будинку, бо моя родина зі мною не може переміщуватись до безпечного місця, а державні органи влади не піклуються про інвалідів та їх родини. »

« У мене опорно-руховий апарат, у чоловіка діабет (10 років на інсуліні, має ампутації). Отже важко пересуватися. Погане транспортне сполучення, поряд немає закладів торгівлі. Живемо на околиці міста, поруч критична інфраструктура. Тож кожна тривога викликає занепокоєння. »

З урахуванням мети опитування однаково представлені як мешканці міських територій, так і сільських. Зокрема 740 респондентів проживають в обласних центрах, 268 осіб – адміністративних центрах територіальної громади, 52 особи – в інших містах, 269 опитаних – мешканці сіл, а 23 особи – інших населених пунктів.

ЦИТАТА З АНКЕТИ

« Зверніть, будь ласка, увагу на ВПО, які живуть в селах. Там зовсім ніякої гуманітарної допомоги, в містах ще можна отримати, в селах жодної. »

Серед охоплених опитуванням людей 282 внутрішньо переміщені особи, 23 особам відповідний статус було знято, а 8 респондентів зазначеного правового статусу не оформляли.

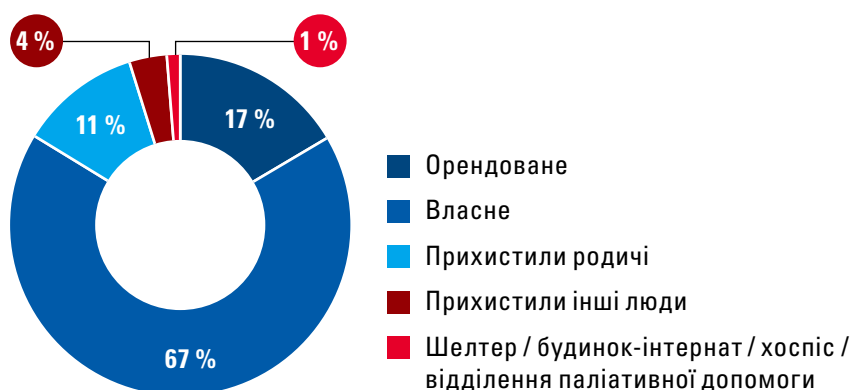
ЦИТАТИ З АНКЕТИ

- « Для місцевих інвалідів немає ніякої допомоги, тільки для ВПО. »
- « Жодного разу не отримували грошову допомогу, при дуже малій пенсії. Видають тільки переміщеним особам. Інформація замовчується. »
- « Хотілося б хоч якоїсь підтримки для людей з інвалідністю та людей похилого віку, що не є ВПО. »
- « Виховую дитину з інвалідністю одна, бо недостатньо маю можливості грошової, щоб перезимувати зиму, і навіть думаємо вертатися додому, якщо не призначать виплати як малозабезпеченій родині. »

Більшість людей з інвалідністю, охоплених опитуванням, проживає у власному житлі чи в родичів – 78,7 % (1 064 особи), і лише 1 % (17 осіб) мешкає у шелтері / будинку-інтернаті / хоспісі / відділенні паліативної допомоги. Водночас орендує житло 223 респонденти (17 %).

Рисунок 4

Розподіл респондентів за видом житла

Враховуючи реалії життя в Україні, спричинені війною, опитування засвідчило, що житло 55 опитаних осіб зруйноване повністю внаслідок повномасштабного вторгнення. 104 людини повідомили, що їх житло частково зруйноване, проте вони в ньому не живуть. Натомість 69 респондентів продовжують жити у власному частково зруйнованому житлі.

Доречно також зазначити, що 717 опитаних проживають у квартирі в багато-квартирному будинку, 579 осіб – у приватному будинку, 39 респондентів – у гуртожитку, а 17 осіб – у кімнаті в модульному містечку / шелтері / будинку-інтернаті / хоспісі / відділенні паліативної допомоги тощо.

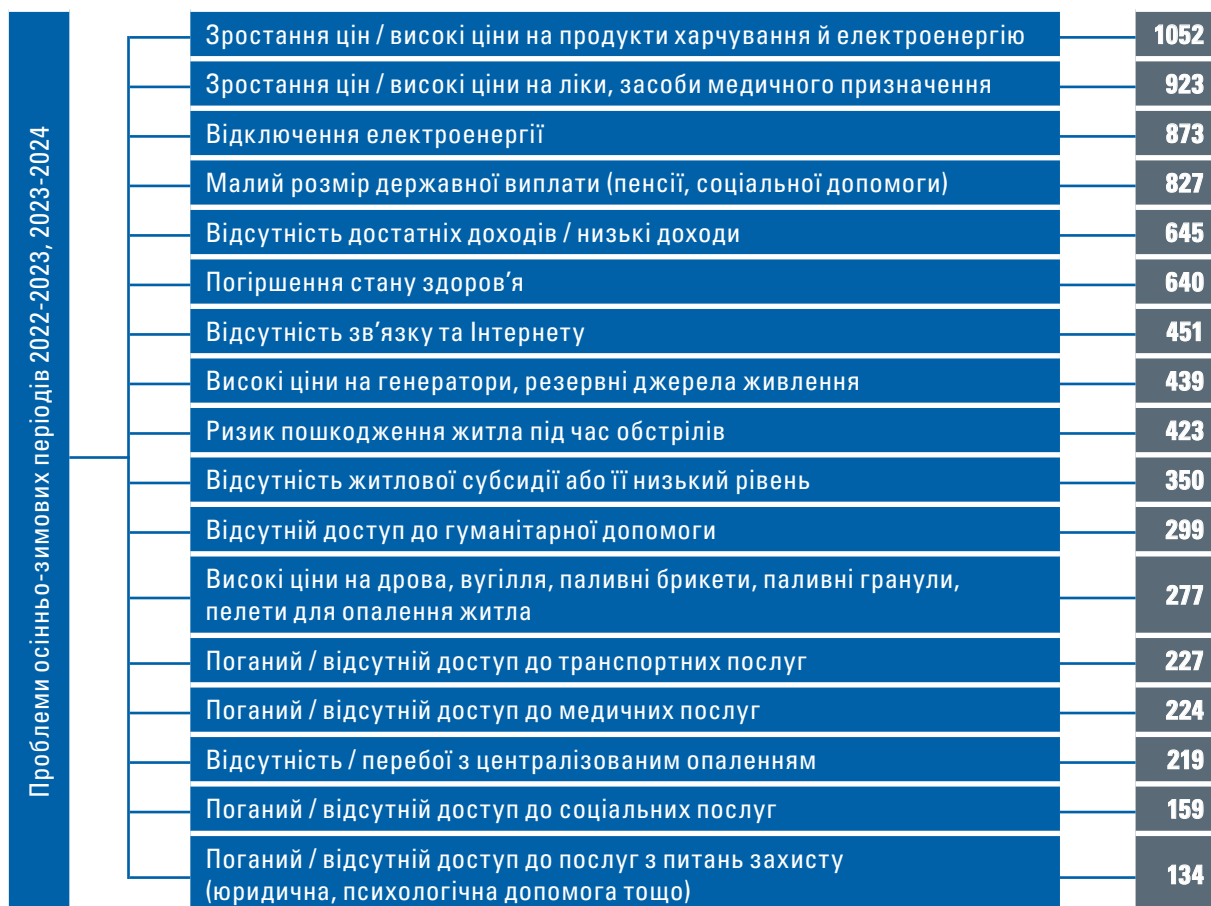
На осінньо-зимовий період переїзд / переміщення в інший будинок / квартиру / приміщення планує 48 осіб, з яких 11 осіб – за кордон. 12 респондентів стосовно цього ще не визначилися. Троє опитаних пов'язують ймовірний переїзд із ситуацією з обстрілами. Водночас 1 289 осіб планує залишитися за теперішнім місцем проживання.

Досвід проходження минулих осінньо-зимових періодів під час повномасштабного вторгнення

Одним із завдань опитування було з'ясування проблем, з якими стикалися респонденти під час осінньо-зимових періодів 2022–2023, 2023–2024 років. Серед найбільш значущих люди з інвалідністю та їх законні представники, особи старшого віку виокремили зростання цін / високі ціни на продукти харчування й електроенергію, на ліки та засоби медичного призначення, безпосередньо відключення електроенергії, відсутність достатніх доходів / низькі доходи, а також погіршення стану здоров'я. Нижче наведено повний перелік зазначених респондентами проблем.

Рисунок 5

Проблеми осінньо-зимових періодів 2022–2023, 2023–2024

ЦИТАТА З АНКЕТИ

«Хто несе відповідальність, якщо при вимкненні світла щось трапляється з людиною з інвалідністю і немає можливості викликати швидку чи когось іншого, бо немає також мобільного зв'язку.»

Із початку повномасштабного вторгнення та російських обстрілів суттєво негативно на якість життя українців, зокрема й людей з інвалідністю, впливає відключення електроенергії. Зі слів респондентів такий негативний вплив

найбільше відчувається на роботі побутових приладів (1 067 осіб), на доступі до мобільного зв'язку, інформації та Інтернету (892 особи), на опаленні будинку (580 осіб) та на можливості приготування їжі (541 особа).

Крім того, опитувані зауважили на значному впливі таких відключень на психологічний стан (816 осіб), на можливість виконання трудових обов'язків (зокрема, у віддаленому режимі) та на доступ до освітнього процесу (навчання у закладі освіти) (171 та 270 осіб відповідно), на доступ до медичних, соціальних, реабілітаційних та інших послуг (291 особа), на відключення систем / апаратів для підтримки життєзабезпечення / життєдіяльності (188 осіб).

ЦИТАТИ З АНКЕТИ

« Чим нам з матусею обігріватись в осінньо-зимовий період під час відсутності електроенергії, якщо у нас в квартирі автономне опалення, а коштів немає на придбання генератора? Матуся-пенсіонерка з малою пенсією і в мене мала пенсія?»

« Не працюють установи, тривоги понад добу.»

« Не працює протипролежневий матрац та нерухомою залишаюсь у ліжку.»

Важливим є з'ясування за результатами анкетування того, що досвід попередніх років війни під час підготовки до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років враховує 784 респонденти, тобто лише 58 %, частково враховують – 360 осіб (26,6 %). 173 особи (12,8 %) відповісти не змогли, а 35 опитаних (2,6 %) заперечили проти такого врахування попереднього досвіду.

Найбільшу стурбованість стосовно підготовки до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років у респондентів цього опитування викликають чинники, пов'язані з низьким рівнем фінансової забезпеченості та відключеннями електроенергії. Очікувано найменше тривожать людей питання доступу до послуг для підтримки здоров'я та поінформованості. Така тенденція спостерігається з початку повномасштабного вторгнення і суттєво негативно впливає на стан здоров'я населення загалом і людей з інвалідністю зокрема. Градація окреслених опитаними людьми з інвалідністю та їх законними представниками, особами старшого віку чинників представлена нижче.

ЦИТАТИ З АНКЕТИ

« Прохання до держави – підвищити пенсію для людей з інвалідністю!! Хай влада поживе сама в таких умовах і з таким розміром пенсії і ні в чому собі не відмовляють!!!!!!»

« Було б дуже доцільно, якби на рівні держави переглянули розмір пенсій та соціальних допомог, адже вижити неможливо: або купуєш найнеобхідніші ліки, або продукти, інакше не вижити.»

Рисунок 6**Причини стурбованості щодо підготовки до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років****Підготовка до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років**

У рамках опитування 187 респондентів (13,8 %) повідомили про неготовність зустрічати новий осінньо-зимовий період. Натомість 172 особи (12,7 %) відповіли про те, що підготувалися повністю, а 695 опитаних (51,4 %) – частково. Водночас 298 осіб (22,1 %) не змогли відповісти на це запитання.

Вочевидь люди з інвалідністю часто потребують допомоги та підтримки для вирішення різноманітних питань. Рівною мірою це стосується й підготовки до осінньо-зимових періодів. Усупереч цьому на потребі в супроводі, соціальній підтримці, інформації (зокрема, юридичній) у питаннях підготовки до зими, отримання соціальних пільг тощо наголосило лише 320 респондентів. Цілком ймовірно, що такий результат відповідей зумовлений низьким рівнем чи взагалі відсутністю доступу до відповідних послуг із підтримки, особливо в сільських населених пунктах, а також відсутністю достатньої обізнаності людей з інвалідністю про їхні права та можливості їх реалізації.

ЦИТАТИ З АНКЕТИ

- « Дуже потрібний супровід юриста, так як в нас немає ніякої допомоги та захищеності. Де б не зверталися, тільки відмова. »
- « Хотілося, щоб була гаряча лінія не лише з первинної, а і з вторинної юридичної допомоги. »
- « Доступне соціальне таксі: бажано супровід у вигляді волонтерів або активістів, тому що я повністю паралізований та мені потрібно, щоб хтось допомагав штовхати візочок для участі в благодійних та соціальних проєктах на користь суспільства. »
- « Моя донька, яка за мною доглядає, повинна була звільнитися з роботи і жити зі мною, від чого страждає її сім'я. Допомога соціального працівника була б доречна. Без стороннього догляду сама не зможу вижити. »
- « Відсутність архітектурної доступності призводить до потреби супроводу, соціальна підтримка потрібна для належного рівня життєдіяльності, юридична – для розуміння методів і підходів у відстоюванні своїх законних інтересів. »

Вкотре результатами опитування підтвердилася актуальність теми забезпечення доступності для людей з інвалідністю. Йдеться як про архітектурну, фінансову доступність, так і про інформаційну. Значна кількість відповідей, які формулювалися особисто респондентами, засвідчує проблему з недоступності середовища і послуг.

ЦИТАТИ З АНКЕТИ

- « Я навіть не знаю і не можу добитись відповіді, що мені держава повинна гарантувати як інваліду війни другої групи, кругом одні відмови. Все зводиться до того, що своїх прав доводиться добиватись виключно через суди. Держава практично не надає ніякої допомоги за 20 років моєї інвалідності. Ні про яку допомогу в особливий зимовий період взагалі нема розмови. »
- « В селі взагалі важко отримати якусь інформацію, яка стосується саме села. »
- « Навіть в інтернатній установі немає повної і зрозумілої інформації на екстрені випадки життя. Кожного разу як квест проходиш, щоб щось дізнатися. »
- « Зовсім не компетентні працівники місцевого ОТГ ЦНАПа у питаннях стосовно людей з інвалідністю. »

Зазвичай респонденти вирішують питання, пов'язані з підготовкою до зими (приміром, з придбання теплого одягу, ліків, дров, вугілля, елементів живлення тощо), самостійно та/або із членами сім'ї / родини / друзями. Про це сказали 1 229 осіб, з яких виключно в такий спосіб – 1 009 опитаних. До місцевої влади звертається 143 особи (з яких виключно в такий спосіб – 36 респондентів),

до благодійників – 96 осіб (з яких виключно в такий спосіб – 19 осіб), до волонтерів 166 осіб (з яких виключно в такий спосіб – 30 осіб). Шестеро осіб зазначили, що отримують допомогу від громадських об'єднань, зокрема об'єднань осіб з інвалідністю. Четверо респондентів звертаються також до церкви, а двоє – до перекладача жестової мови.

З урахуванням досвіду попередніх років війни респондентами в рамках підготовки до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років здійснено низку заходів, пов'язаних, але не виключно, з підготовкою запасів їжі та ліків, придбанням теплої одягу і взуття, ліхтариків, батарейок, акумуляторів та павербанків, термосів і термокружок тощо. Водночас 22 людини сказали, що не враховують досвід минулих років

Рисунок 7

Заходи, вжиті під час підготовки до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років

По одному респонденту зазначили про придбання холодильника на акумуляторі для ліків та хімічних грілок.

Однак усупереч зазначеному завершенню підготовки до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років потребує вирішення респондентами ще багатьох питань. Ключовою проблемою значна чисельність опитаних визначила фінансову, а також наявність ліків та засобів медичного призначення, продуктів харчування, генераторів та інших резервних джерел живлення, теплої одягу і взуття.

Рисунок 8

Потреби для завершення підготовки до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років

Велика чисельність людей акцентували на необхідності значних фінансових витрат для підготовки до зими, а кошти на це в них відсутні.

ЦИТАТА З АНКЕТИ

У нас війна, а ціни ростуть як гриби. І одне питання, як вижити, коли немає доходу, тільки одна пенсія. Все впирається в гроші.»

ВИСНОВКИ

Аналіз результатів опитування дає підстави для таких висновків:

- ✓ проблеми, пов'язані з підготовкою до осінньо-зимового періоду, властиві рівною мірою всім людям з інвалідністю незалежно від групи інвалідності, віку і статі та місця проживання;
- ✓ наявний високий рівень замкнутості людей з інвалідністю та законних представників у контексті того, щоб ділитися своїми конкретними зловоденними проблемами;
- ✓ здебільшого виявлені проблеми стосуються фінансового аспекту життя людей з інвалідністю, які переважно живуть за межею бідності;
- ✓ актуальними питаннями залишаються забезпеченість ліками та засобами медичного призначення, продуктами харчування, генераторами та іншими резервними джерелами живлення, теплим одягом і взуттям;
- ✓ недостатньо інформації для людей з інвалідністю та людей старшого віку щодо державних програм підтримки та донорів, особливо в сільській місцевості;
- ✓ вирішенням питань підготовки до осіннього-зимового періоду респонденти займаються самостійно або просять знайомих чи родичів – «сам собі допомога»; 58 % респондентів враховують відповідний досвід минулих років;
- ✓ на осінньо-зимовий період 2024–2025 років 1 289 осіб планує залишитися за теперішнім місцем проживання, 48 осіб – переїхати в інші області України або до інших країн;
- ✓ більшість респондентів проживає у власному житлі чи в родичів (78,7 %) і лише 1 % мешкає у шелтері / будинку-інтернаті / хоспісі / відділенні паліативної допомоги, водночас орендує житло 17 %.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Отримані результати проведеного опитування засвідчили необхідність вжиття таких заходів:

- 1.** Здійснення збору статистичних даних стосовно осіб (дітей) з інвалідністю та осіб старшого віку¹ для запровадження системного підходу в розподілі гуманітарної допомоги в рамках підготовки до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років.
- 2.** Проведення аналізу потреб осіб з інвалідністю, осіб похилого віку, зокрема в контексті підготовки до осінньо-зимового періоду 2024–2025 років.
- 3.** Виявлення існуючих бар'єрів, з якими стикаються люди з інвалідністю та особи старшого віку під час доступу до гуманітарної допомоги та підготовки до осінньо-зимового періоду, для розробки та впровадження кращих програм підтримки, формування бюджетів у рамках реалізації політики гуманітарного реагування тощо.
- 4.** Забезпечення отримання людьми з інвалідністю та особами старшого віку, особливо з числа мешканців сільської місцевості, повідомлень / інформації про допомогу в доступних та зрозумілих форматах.
- 5.** Забезпечення інклюзивності гуманітарного реагування для всіх пріоритетних підгруп населення.
- 6.** Розробка та затвердження місцевих стратегій і планів заходів стосовно підтримки осіб (дітей) з інвалідністю та осіб старшого віку, зокрема, з числа внутрішньо переміщених осіб, протягом осінньо-зимового періоду з урахуванням непередбачуваності внутрішнього переміщення.
- 7.** Об'єднання ресурсів місцевих органів влади, гуманітарних організацій, організацій людей з інвалідністю для вирішення конкретних гуманітарних проблем осіб (дітей) з інвалідністю та осіб старшого віку (окрім іншого, засобами надання натуральної допомоги, коштів, обладнання для опалення й водопостачання, ремонтних робіт, утеплення будинків, доставки енергії взимку (дрова, вугілля, пелети тощо), соціальних та інших послуг, належного облаштування центрів розміщення тощо).
- 8.** Продовження гуманітарними організаціями виплат для людей з інвалідністю та осіб старшого віку з урахуванням очікуваного зростання цін на товари та послуги як найбільш гнучкого механізму покриття потреб цієї цільової групи.
- 9.** Комбінування видів допомоги, які надаються особам (дітям) з інвалідністю та особам старшого віку, з урахуванням їх індивідуальних потреб.

¹ Зобов'язання держави відповідно до статті 31 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю.

- 10.** Забезпечення адресності гуманітарної допомоги для осіб (дітей) з інвалідністю та осіб старшого віку, які проживають у сільській місцевості, уздовж лінії фронту та областей, які межують з країною-агресором.
- 11.** Підтримка закладів та установ, у яких надаються особам (дітям) з інвалідністю та особам старшого віку медичні, реабілітаційні, соціальні та інші послуги, послуги з тимчасового розміщення та проживання тощо (окрім іншого, йдеться про охоплення електроенергією, обладнанням, лікарськими засобами та виробами медичного призначення тощо).
- 12.** Координація дій гуманітарних організацій та місцевих органів влади для уникнення дублювання зусиль у напрямках ремонту систем опалення, утеплення будинків, дрібного ремонту будинків / квартир, які постраждали внаслідок війни, оплати оренди для людей з інвалідністю та осіб старшого віку, які втратили житло.

**НАЦІОНАЛЬНА АСАМБЛЕЯ ЛЮДЕЙ
З ІНВАЛІДНІСТЮ УКРАЇНИ**

01054, м. Київ, вул. Рейтарська, 8/5А, к. 110
Телефон: +380 44 279 6182
E-mail: office-naiu@ukr.net
Сайт: www.naiu.org.ua